

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TELAFİ EĞİTİMİ

COĞRAFYA

9. SINIF

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TELAFİ EĞİTİMİ

COĞRAFYA

9. SINIF

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI • ...
YARDIMCI KAYNAK EĞİTİM MATERYALİ • ...

TELAFİ EĞİTİMİ
COĞRAFYA 9. SINIF

ISBN ...

Basım Adedi ...

Yazar
KOMİSYON

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

Baskı ...

Sertifika No. ...

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

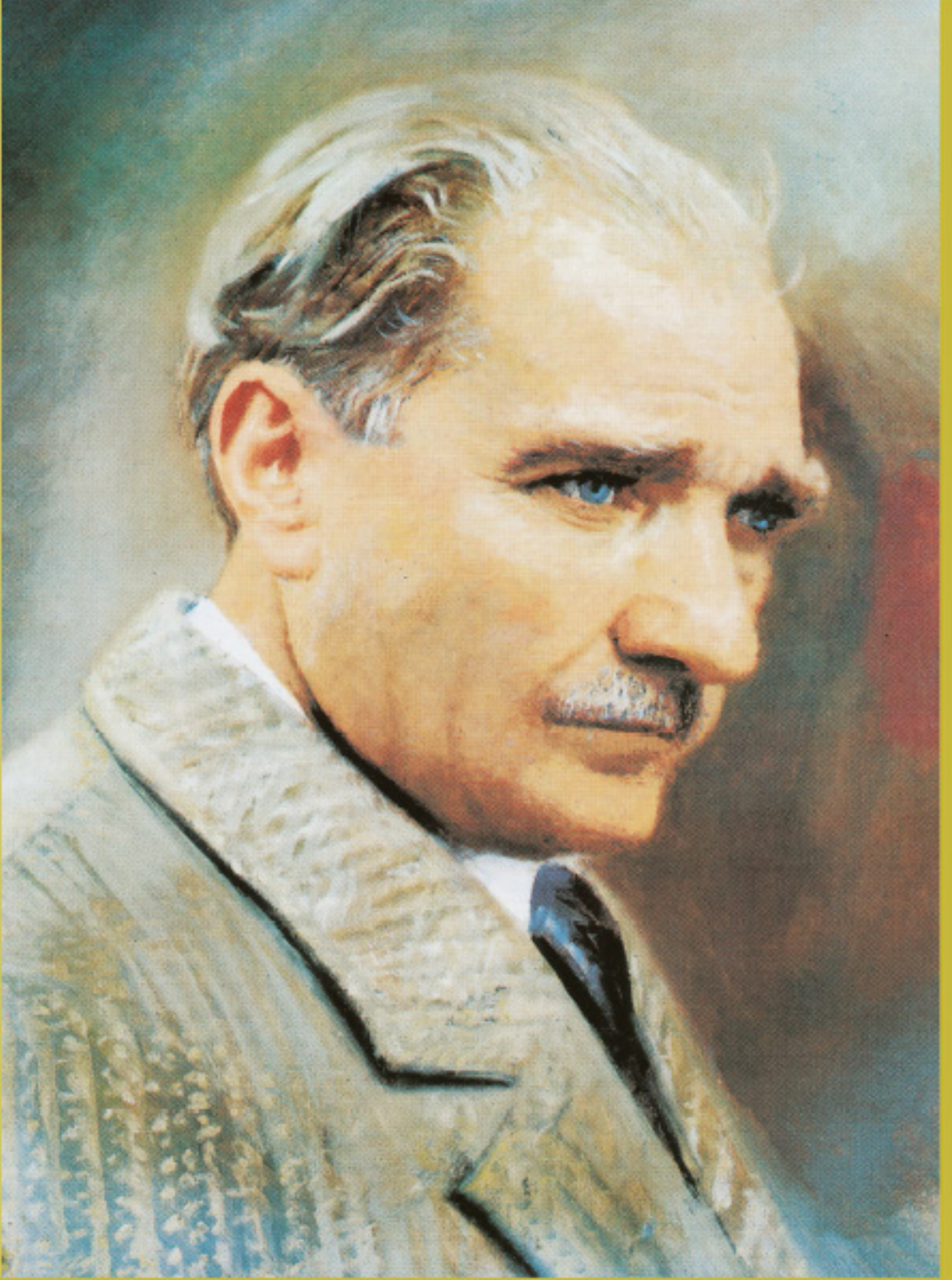
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ÖN SÖZ	8
DOĞAL SİSTEMLER	9
BEŞERİ SİSTEMLER	21
KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER	29
ÇEVRE VE TOPLUM	35
CEVAP ANAHTARI	41

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Millî Eğitim Bakanlığı olarak her koşulda eğitim ve öğretimin devamlılığını sağlamak için gerekli tedbirleri almaktayız. Ülkemizde yaşanan deprem nedeniyle bazı illerimizde eğitim öğretime ara verilmiştir. Bu kapsamda deprem felaketinin eğitim üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmek, eksik oldukları konuları telafi etmek amacıyla eğitimde fırsat eşitliği ilkesini temel alarak öğrencilerimize yönelik telafi eğitimleri başlatılmıştır.

Eğitim öğretime ara verilen 2022-2023 eğitim öğretim yılının ikinci döneminden başlamak üzere derslerde işlenemeyen konu ve kazanımlar tespit edilmiştir. Bu kazanımların kısa bir süre içinde verilebilmesi, öğrenmenin kalıcı olabilmesi, sonraki öğrenmeleri destekleyebilmesi adına öğretim yöntem ve teknikleri çerçevesinde beceri temelli etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinlikler, konu içeriğine uygun becerilerin kazandırılması amacıyla tasarlanmıştır. Etkinlikler basitten karmaşığa doğru sıralanmıştır.

Telafi Eğitimi kitabında yer alan etkinliklerin hem bireysel hem de grupta yapılabilmesi, bazı etkinliklerin de iş birliğine dayalı olması farklı becerilerin kazandırılmasını sağlamaya yöneliktir.. Etkinlikler, farklı becerileri geliştirmeye uygun olarak hazırlandığı gibi birçok etkinlik günlük yaşamla ilişki kurularak ve öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde oluşturulmuştur. Bu telafi sürecinde kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağlamak adına etkinliklerde öğrencilerin sürece aktif katılması da öncelenmiştir.

Telafi sürecinde bu kaynakların sizlere faydalı olması dileğiyle...

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

COĞRAFYA

9. SINIF

1. ÜNİTE

DOĞAL SİSTEMLER

- 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.
- 9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur.
- 9.1.13. Türkiye’de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

1.ÜNİTE

Etkinlik No.	Kazanım No.	Etkinlik Adı	Sayfa No.
1	9.1.11	Bitkilerin Yaşam Alanları ve Sıcaklık	11
2	9.1.11	Yükselti ve İklim Elemanları	13
3	9.1.12	Sıcaklık ve Yağış Grafiği Okumak	15
4	9.1.12	İklimlerin Yeryüzüne Dağılışı	17
5	9.1.13	Sıcaklık - Yağış Grafiği Oluşturma ve Yorumlama	18
6	9.1.13	Türkiye'nin İklimi	19

1.ÜNİTE > Doğal Sistemler

Kazanım 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

Genel Beceriler: Problem Çözme, Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

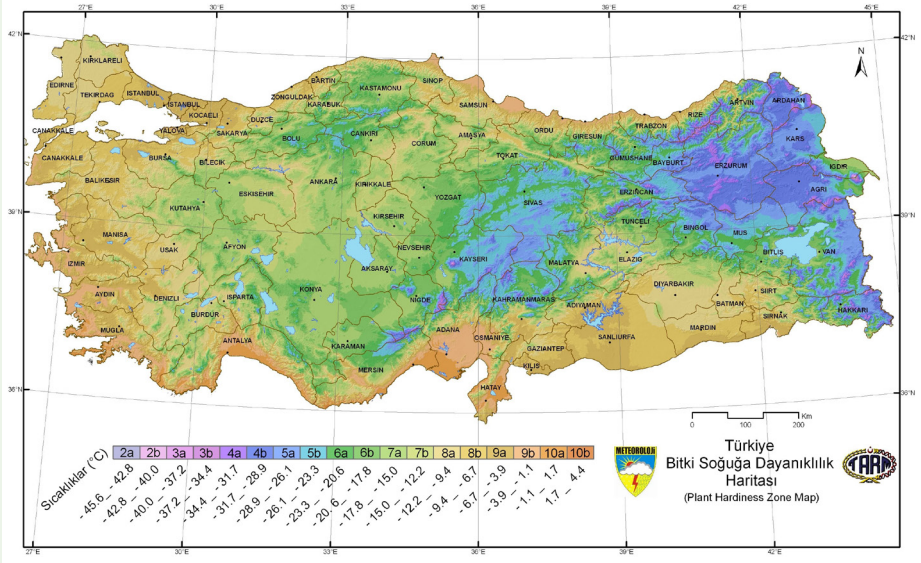
Etkinlik İsmi	BİTKİLERİN YAŞAM ALANLARI VE SICAKLIK	🕒 30 dk
Amacı	Sıcaklığın bitki yaşam alanlarının sınırları üzerindeki etkisi hakkında çıkarım yapabilmek.	👤 Bireysel

1. Yönerge Aşağıdaki harita ve konu ile ilgili açıklamaları inceleyiniz.

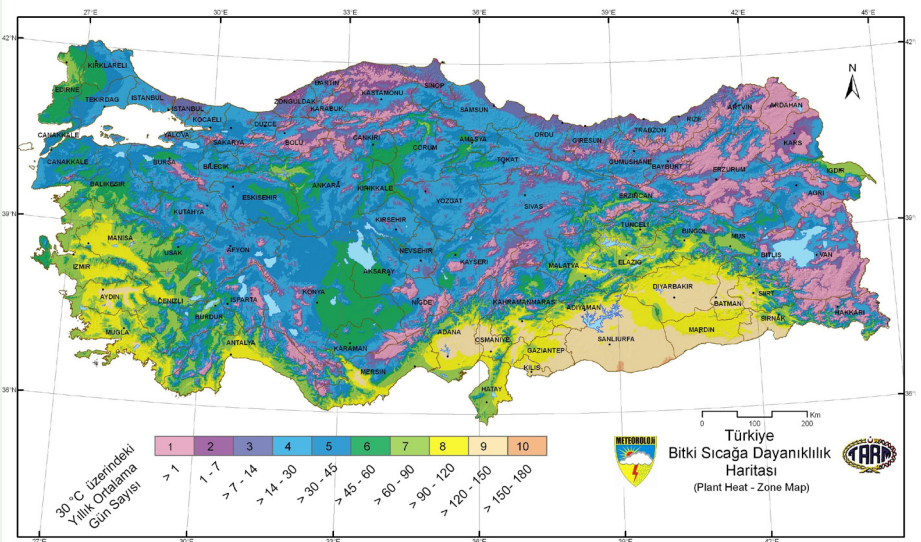
TÜRKİYE'DE BİTKİLERİN SOĞUĞA DAYANIKLILIK HARİTASI

Düşük sıcaklık, bitkilerin yaşam alanlarını belirleyen en önemli çevre faktörlerinden biridir. Çok yıllık bitkiler (ağaçlar, çalılar, çok yıllık otlar vb.), gelecek büyüme döneminde de hayatta kalabilmek için kış mevsiminin en düşük sıcaklığına dayanıklı olmak zorundadır. Aşağıdaki harita uzun yılların sıcaklık ortalaması ile elde edilmiştir ve herhangi bir noktada yıl içerisinde meydana gelen en düşük sıcaklığın dağılışını göstermektedir.

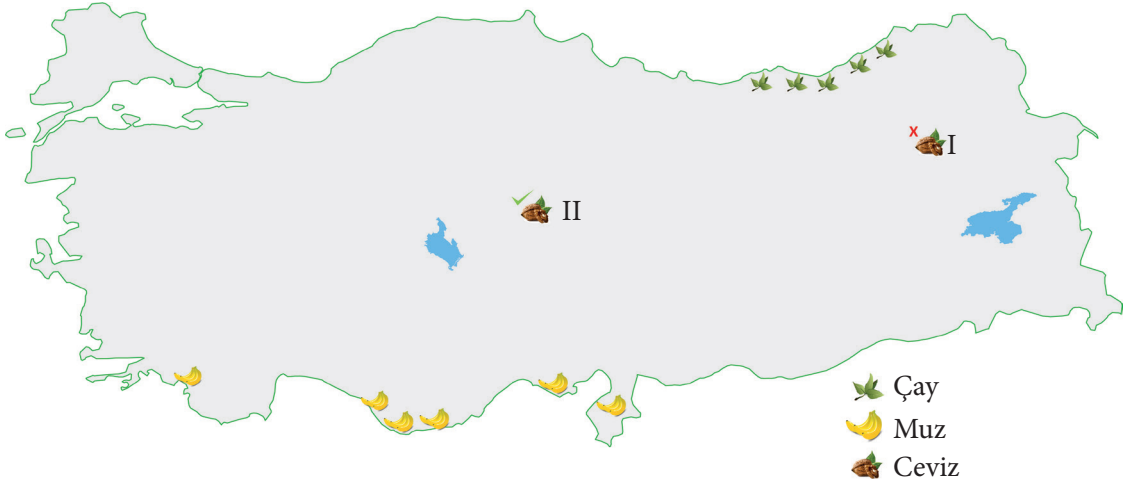
Örneğin 8b ile gösterilen rengin yer aldığı alanlarda yıl içerisinde gerçekleşen en düşük sıcaklık -9,4 ile -6,7 °C'dir. Yetiştirme sınırı en düşük -7 °C olan bir bitki 8b ve üzerindeki (9a ve 9b gibi) alanlarda yetiştirme ortamı bulurken bu bitkinin 8b düzeyinin altında (8a, 7b gibi) yer alan bir alanda yaşama ihtimali yoktur.

TÜRKİYE'DE BİTKİLERİN YÜKSEK SICAKLIKLARA DAYANIKLILIK HARİTASI

Bitkilerin yaşamında düşük sıcaklıklar kadar bazı bitkiler için yüksek sıcaklıklar da -bitkilerin gelişme dönemine bağlı olarak- zararlı etkide bulunur. Sıcaklık dereceleri bitkinin en yüksek büyüme sıcaklığını geçecek olursa bitki önce bir durgunluk devresi geçirir. Eğer bu sıcaklık artışı uzun süreli devam ederse bitki kaybettiği suyu karşılayamaz duruma gelir. Önce yapraklardan başlamak üzere yeşil organlar sararmaya başlar. Bitkinin devamlı su kaybetmesi ise bitkinin yaşamının sonlanmasına neden olur. Yandaki harita herhangi bir alanda sıcaklığın yıl içerisinde yaklaşık kaç gün 30 °C'nin üzerinde seyrettiğini göstermektedir. Örneğin 8 numara yer alan yerlerde yıl içerisinde 90 ile 120 gün arasında sıcaklık 30 °C'nin üzerinde ölçülür. Yaz sıcaklık isteği çok yüksek olmayan ağaçlar bu alanlarda yaşamaz.

2. Yönerge Aşağıdaki soruları haritadan yararlanarak cevaplandırınız.

1. Yukarıda verilen harita ve bilgilerden hareketle muz yetiştirmek için gerekli sıcaklık koşulları neler olabilir? Açıklayınız.

2. Türkiye’de muz tarımının sadece belirtilen alanlarda yapılabilmesi bu alanların hangi coğrafi konum özellikleriyle açıklanabilir?

3. Çay tarımı için sıcaklık koşulları nelerdir? Haritalardan yararlanarak yazınız.

4. Çay ve muz bitkisinin yetiştirildiği alanlar sınırlı olmasına rağmen elma üretiminin tüm illerimizde yapılabilmesi elma ağacının sıcaklığa dayanıklılık koşullarıyla ilgili hangi genellemelere ulaşılır?

5. Harita üzerinde numaralarla konumları gösterilen iki noktada aynı yöntemle ceviz ağaçları dikilmiştir. I numaralı alanda ceviz ağacı varlığını devam ettiremezken II numaralı alanda ceviz ağaçları yaşamaya devam etmiştir. Buna göre ceviz ağacının sıcaklık koşullarıyla ilgili neler söylenebilir?

6. Verilen haritaları inceleyerek yaşadığınız çevrede yer alan çok yıllık bitkilerin sıcaklığa dayanıklılık koşulları hakkında çıkarımlarda bulununuz.

1.ÜNİTE > Doğal Sistemler

Kazanım 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme, Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

Etkinlik İsmi	YÜKSELTİ VE İKLİM ELEMANLARI	🕒 25 dk
Amacı	Yükseltinin sıcaklık, atmosfer basıncı ve nem üzerindeki etkisiyle ilgili çıkarım yapılabilme.	👤 Bireysel
Gerekli Materyaller:	Coğrafya ders kitabı, Genel Ağ	

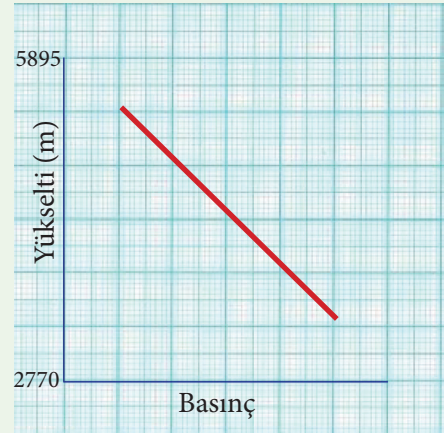
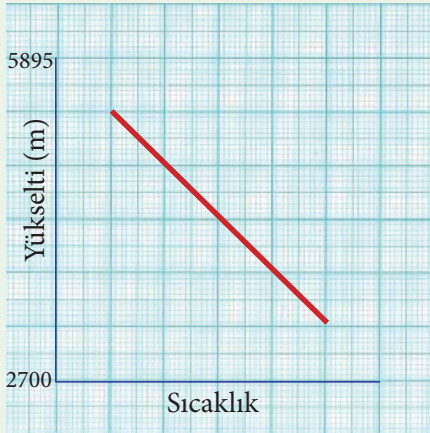
Aşağıda verilen metni okuyup soruları cevaplayınız.

Yönerge

Üç kişilik bir dağcı grubu Afrika'da yer alan Kilimanjaro Dağı'na tırmanış gerçekleştirmektedir. Kilimanjaro Dağı'nın zirvesi 5.895 m yüksekliğe sahiptir ve 3° güney enlemi üzerinde yer almaktadır.

Dağcılar, GPS (küresel konum belirleyici) kullanılarak konumlarını, yönlerini ve bulundukları yükseltiyi belirleyebilmektedir. Ayrıca dağcıların termometre ve barometre özelliğine sahip saatleri bulunmaktadır. Dağcılar 2.700 m yüksekteki 1. kamptan sonra sırasıyla 3.700 m yükseltideki 2. kampı, 4.700 m yükseltideki 3. kampı ve ardından zirve faaliyetini gerçekleştirmek istemektedirler.

Aşağıdaki grafiklerde yükseltinin sıcaklık ve basınç üzerindeki etkileri verilmiştir. Atmosfer basıncı azaldıkça hava sıcaklığı, havadaki nem ve gaz yoğunluğu azalmaktadır.

1. Dağcılar 1. kamptan yürüyüşe geçtiklerinde dağın zirvesinde kar olduğunu gözlemlemişlerdir. Ekvator'a yakın konumda bulunan Kilimanjaro Dağı'nın zirvesinin karlı olmasının temel sebebi nedir?

2. kampa yol alırken dağcılardan biri dağların oksijen bakımından zengin olduğunu ve yükseldikçe oksijenin artacağını söylemiştir. İleri sürülen bu düşüncenin doğru olup olmadığını gerekçelendirerek açıklayınız.

3. Dağcılar, 2. kampta gündüz 32°C 'ye çıkan hava sıcaklığının gece -4°C 'ye düştüğü ölçmüştür. Dağda gün içinde sıcaklık farkının fazla olması nasıl açıklanabilir?

4. 3. kamptayken dağcılardan biri baş ağrısı, mide bulantısı ve hafif göğüs ağrısı şikayetlerinde bulunmuştur. Diğer bir dağcı bu rahatsızlıkları hava basıncının düşük olmasına bağlamış ve durumun kötüye gitmemesi için önlem alınması gerektiğini söylemiştir. Buna göre ortaya çıkan sağlık sorunlarının çözülmesi için ne yapılmalıdır? (Güvenilir kaynaklardan araştırarak kendi cümlelerinizle ifade ediniz.)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

1.ÜNİTE > Doğal Sistemler

Kazanım 9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama, Tablo, Grafik ve Diyagram Hazırlama ve Yorumlama

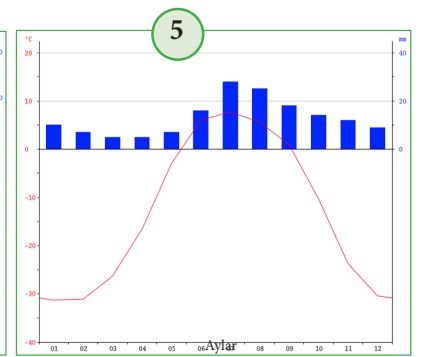
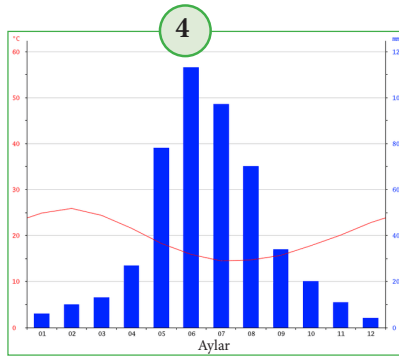
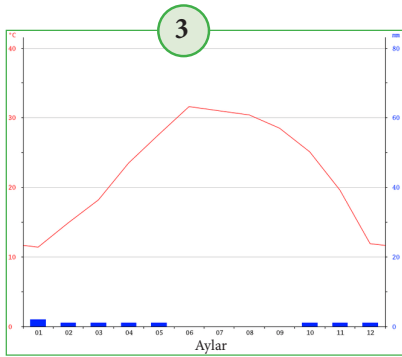
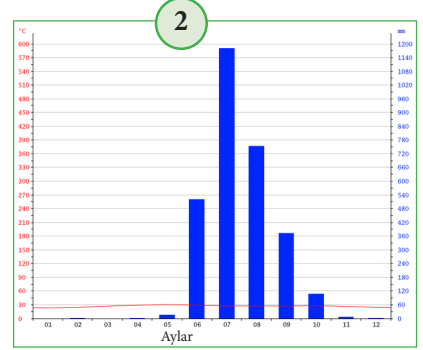
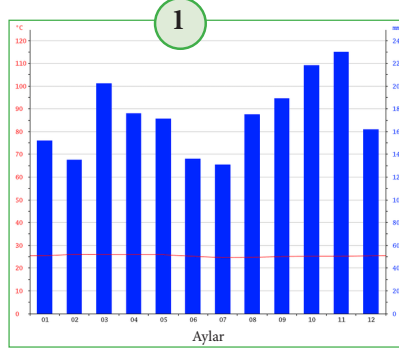
Etkinlik İsmi	SICAKLIK VE YAĞIŞ GRAFİĞİ OKUMAK	⌚ 35 dk
Amacı	Sıcaklık ve yağış grafiklerini yorumlayarak iklimin etkileri ile ilgili çıkarım yapabilme.	👤 Bireysel
Gerekli Materyaller: Coğrafya ders kitabı, Genel Ağ		

Yönerge

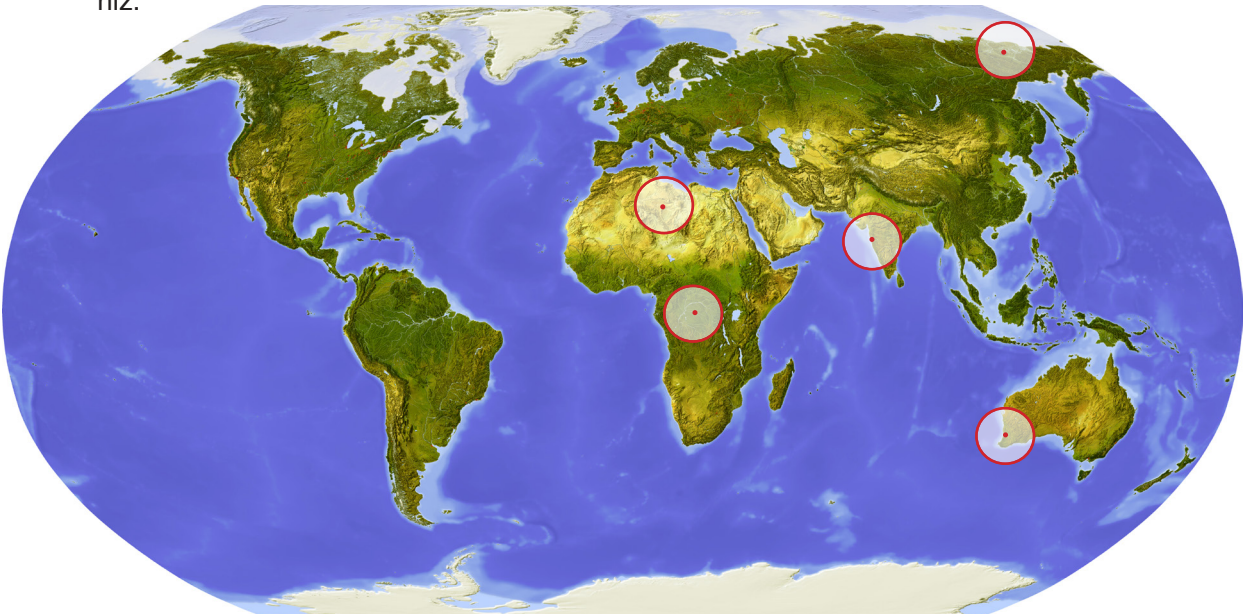
Aşağıdaki soruları sıcaklık ve yağış grafiklerini inceleyerek yanıtlayınız.

Bir merkezde uzun yıllar boyunca ölçülen sıcaklık ve yağış değerlerinden o yere ait sıcaklık ve yağış grafiği elde edilir. Bu grafikleri inceleyerek o yerin iklim tipini anlayabiliriz.

— Sıcaklık (°C)
■ Yağış (mm)

1. Yukarıdaki sıcaklık ve yağış grafiklerinin hangi merkezlere ait olduğunu haritada gösteriniz.

2. Yönergedeki grafikleri yorumlayıp merkezlerin iklim karakterini (iklim tipi, sıcaklık ve yağış özellikleri) ve bulundukları coğrafi konumun iklim üzerindeki etkilerini açıklayınız.

Merkez	İklim özellikleri	Coğrafi konumun iklim üzerindeki etkileri
1		
2		
3		
4		
5		

3. Aşağıda özellikleri verilen doğal bitki örtüsü, yönergede sıcaklık ve yağış grafiği verilen merkezlerden hangisinde görülür?

Tundra adı verilen bu doğal bitki örtüsü uzun süre kar ve buzla kaplı kalan toprak yüzeyinde, hava sıcaklığının 0 °C üzerine çıktığı dönemlerde gelişen bazı ot türleri, cüce çalılar, yosun ve likenlerden oluşur.

Maki; yaz kuraklığına uyum sağlamış, kısa boylu ağaç, çalı ve fundalıklardan oluşan bitki topluluğudur. Soğuğa dayanıklı olmayan bu bitkiler yaz aylarındaki kuraklığa uyum sağlamıştır.

4. 2 numaralı grafiğin olduğu yere eylül (9. ay) ayında seyahat etmeyi planlayan kişi ne tür kıyafetler götürmeyi tercih etmelidir? Neden?

5. Yenilenebilir enerji yatırımları yapan bir şirket Güneş enerjisi santrali kurmak istemektedir. Güneş panelleri yönergede yer alan merkezlerden hangisine kurulursa Güneş enerjisi potansiyeli daha fazla olur? Gerekçelendirerek açıklayınız. (Güneş enerjisinden elektrik üretme potansiyelini belirleyen faktörleri güvenilir kaynaklardan araştırınız.)

1.ÜNİTE > Doğal Sistemler

Kazanım 9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

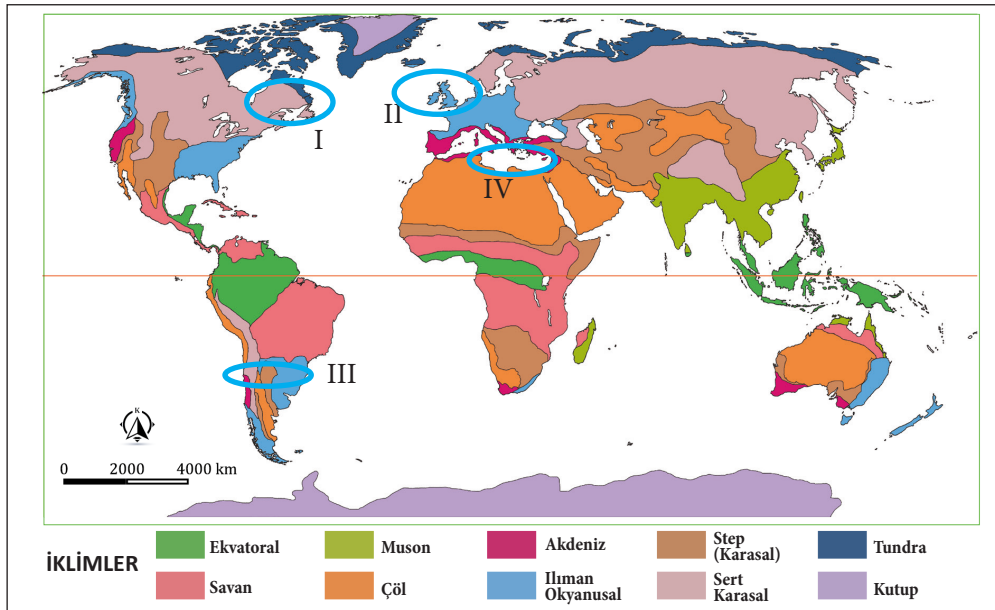
Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

Etkinlik İsmi	İKLİMLERİN YERYÜZÜNE DAĞILIŞI	🕒 20 dk.
Amacı	İklim tiplerinin yeryüzüne dağılışında etkili olan faktörler ile ilgili çıkarım yapılabilme.	👤 Bireysel

Yönerge

Aşağıdaki haritada yeryüzündeki iklim tiplerinin dağılışı gösterilmiştir. Harita ve konu ile ilgili açıklamaları inceleyerek soruları yanıtlayınız.

Geniş bir bölgede uzun yıllar boyunca yaşanan atmosfer olaylarının ortalama durumuna iklim adı verilir. İklimlerin oluşumunda sıcaklık, basınç, rüzgâr, nem ve yağış gibi iklim elamanlarının uzun süreli ortalama durumları etkilidir. Dünya üzerinde iklimlerin dağılışında; enlem, yükselti, kara ve denizlerin dağılışı, sıcak ve soğuk su akıntıları, denizellik ve karasallık ile rüzgârlar (sürekli, mevsimlik ve yerel) belirleyici etkenlerdir.

1. Yaklaşık aynı enlem üzerinde yer almalarına rağmen I numaralı kıyılarda sert karasal iklim hâkim iken II numaralı kıyılarda ılıman okyanusal iklimin hâkim olmasının nedenini belirtiniz.
2. Her iki yarım kürede de 30° enlemi civarında genel olarak çöl ikliminin görülmesi ve yine bu enlemlere denk gelen Güney ve Güneydoğu Asya'da neden muson iklimi görülür?
3. Akdeniz kıyılarının genelinde Akdeniz iklimi görülürken IV numara ile gösterilen Mısır ve Libya kıyılarında neden çöl iklimi etkilidir?
4. Güney Amerika kıtası üzerinde III numaralı alanda hangi iklimler görülmektedir? Bu iklimlerin görülmesi metinde belirtilen hangi faktörlerle ilişkilidir?

Etkinlik İsmi	SICAKLIK - YAĞIŞ GRAFİĞİ OLUŞTURMA VE YORUMLAMA	🕒 30 dk
Amacı	Türkiye’de bir ilin sıcaklık ve yağış grafiğini oluşturabilme, grafik yorumlayabilme ve iklim özellikleri ile ilgili çıkarım yapabilme.	👤 Bireysel & Grup
Gerekli Materyaller:	Genel Ağ	

Öğretmene not: Çalışmada öğrencilerden yaşadıkları ilin grafiğinin yapılması istenebileceği gibi her öğrenciye ayrı bir il de verilebilir. Etkinlik bireysel veya grup çalışması olarak yapılabilir.

Yönerge

Aşağıda verilen adımları takip ederek sıcaklık ve yağış grafiğini yapıp tablodaki bilgileri doldurunuz.

- Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün Genel Ağ bağlantısından (<https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=A&m=ANKARA>) il seçimi yaparak çalışacağınız ile ait ortalama sıcaklık ve yağış verilerine ulaşınız.
- Ortalama sıcaklık (°C) ve aylık toplam yağış miktarı ortalaması (mm) verilerini kullanarak ilin sıcaklık ve yağış grafiğini çizin.

İlin iklim tipi:	
İklim tipinin tanımı:	
En çok yağış alan mevsim:	
Yıllık sıcaklık ortalaması:	Yıllık yağış toplamı:
Ölçüm periyodundaki en yüksek sıcaklık:	Ölçüm periyodundaki en düşük sıcaklık:
Doğal bitki örtüsü:	

1.ÜNİTE > Doğal Sistemler

9.1.13. Türkiye’de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

Etkinlik İsmi	TÜRKİYE’NİN İKLİMİ	🕒 40 dk
Amacı	Türkiye’de görülen iklim tiplerinin etkileriyle ilgili çıkarım yapabilmek.	👥 Grup

Öğretmene not:

Öğrenciler gruplara ayrılır. Grupların soruları iş birliği ile cevaplamaları istenir. Grupların yanıtları grup sözcüleri tarafından sınıfa sunulur. Bu yanıtlar da tartışılır. Etkinlik sonunda tüm öğrencilerin üzerinde uzlaştıkları ürün panoya asılır.

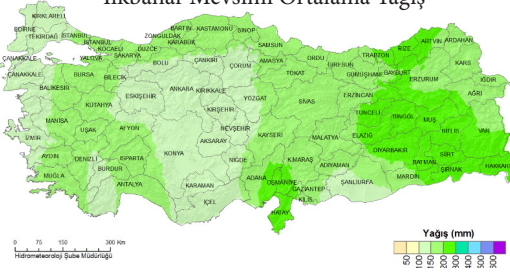
Yönerge

Aşağıdaki soruları sıcaklık ve yağış grafikleri ile haritaları inceleyerek yanıtlayınız.

Bir merkezde uzun yıllar boyunca ölçülen sıcaklık ve yağış değerlerinden o yere ait sıcaklık ve yağış grafiği elde edilir. Aşağıda 6 merkeze ait olan sıcaklık ve yağış grafikleri, Türkiye’de mevsimlere göre yağış haritaları ve Türkiye ocak ve temmuz ayı sıcaklık ortalamaları haritaları verilmiştir.

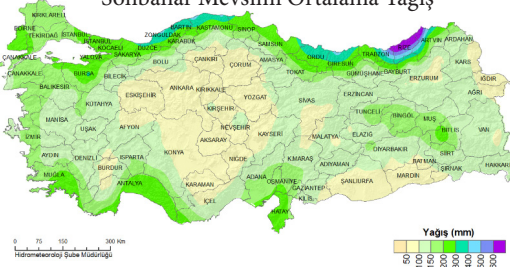
İlkbahar Mevsimi Ortalama Yağış

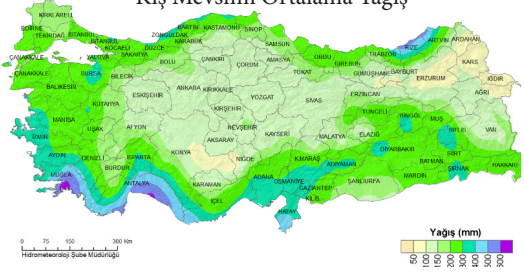
Yaz Mevsimi Ortalama Yağış

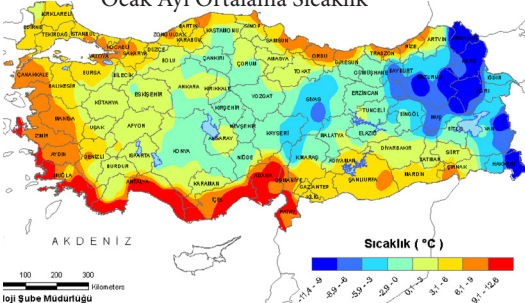
Sonbahar Mevsimi Ortalama Yağış

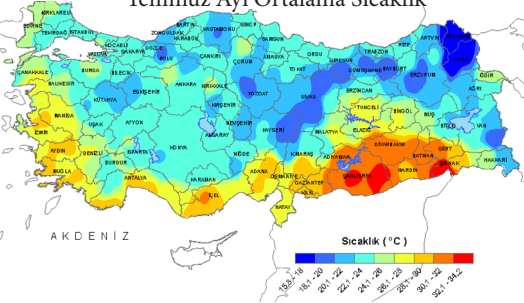
Kış Mevsimi Ortalama Yağış

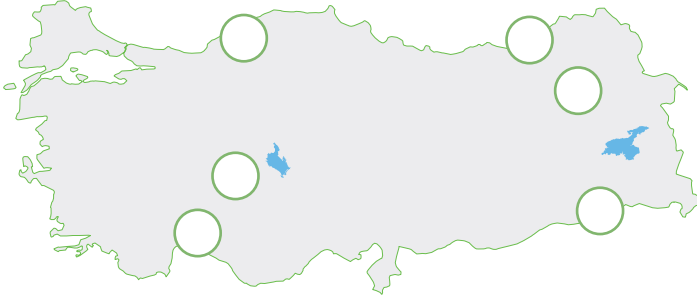
Ocak Ayı Ortalama Sıcaklık

Temmuz Ayı Ortalama Sıcaklık

1. Sıcaklık ve yağış haritalarından yararlanarak numaralandırılan grafikleri haritada gösterilen konumlarla ilişkilendiriniz. Grafiklerin hangi iklim tipine ait olduğunu belirleyerek ilgili kısma yazınız.

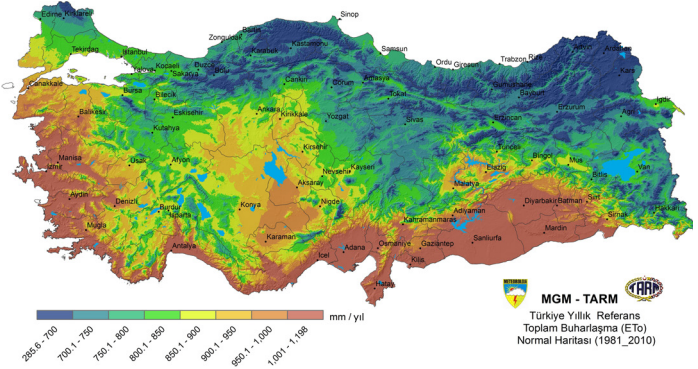

İklim Tipi	
1	
2	
3	
4	
5	
6	

2. Sıcaklık ve yağış grafikleri verilen noktalardan yağış rejimleri düzenli olanları belirtiniz.

3. Kış aylarında don olayının yaşanma ihtimali olan merkezler hangileridir? Belirtiniz.

4. Yanda verilen harita yıl içerisinde Türkiye'de bitkiler ve toprak yüzeyinden buharlaşma ve terleme yoluyla kaybolan su miktarını göstermektedir. Özellikle buharlaşma miktarının yıllık toplam yağıştan fazla olan bölgelerde tarımsal ürünlerin ihtiyaç duyduğu suyun karşılanması için su yönetimi çok titizlikle yapılmalıdır.

Buna göre grafikleri verilen alanlardan hangisinde su yönetiminin özenle yapılması kritik önem arz etmektedir? Haritaları karşılaştırınız. Elde edilen bilgileri tartışarak yorumlarınızı yazınız.

5. Sıcaklık ve yağış grafikleri verilen 1 ve 4 numaralı alanların ocak ayı ortalama sıcaklık değerleri sıcaklık-enlem ilişkisi ile açıklanabilir mi? Tartışarak yorumlarınızı yazınız.

6. Sıcaklık ve yağış grafikleri verilen 2 ve 5 numaralı alanların ocak ayı ortalama sıcaklık değerleri sıcaklık-enlem ilişkisi ile açıklanabilir mi? Neden?

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

COĞRAFYA

9. SINIF

2. ÜNİTE

BEŞERİ SİSTEMLER

- 9.2.2. Yerleşme doku ve tiplerinin oluşumunda etkili olan faktörleri örneklerle açıklar.
- 9.2.4. Türkiye'deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder.

2.ÜNİTE

Etkinlik No.	Kazanım No.	Etkinlik Adı	Sayfa No.
7	9.2.2	Yerleşme Dokusu	23
8	9.2.2	Yerleşme Tipleri	24
9	9.2.4	Yaşadığım Yerin İdari Yapısını Anlıyorum	25
10	9.2.4	Yerleşim Birimlerinin İdari Fonksiyonları	26

2.ÜNİTE> Beşerî Sistemler

Kazanım 9.2.2. Yerleşme doku ve tiplerinin oluşumunda etkili olan faktörleri örneklerle açıkla.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

Etkinlik İsmi	YERLEŞME DOKUSU	🕒 15 dk
Amacı	Yerleşmelerin dokusal özelliklerini analiz edebilme.	👤 Bireysel

Yönerge

Aşağıdaki soruları verilen bilgileri inceleyerek cevaplayınız.

Bir yerleşim alanındaki yapıların dağılışı düzeni yerleşim dokusunu oluşturur. Coğrafi özelliklere göre şekillenen yerleşme dokuları birbirinden farklılık göstermektedir. Dokularına göre yerleşmeler:

- A. Toplu Yerleşme:** Sık dokulu olan bu yerleşmelerde evler birbirine yakın inşa edilir.
- B. Dağınık Yerleşme:** Evlerin birbirinden uzak kurulduğu yerleşme dokusudur.
- C. Çizgisel Yerleşme:** Akarsu boylarında veya bir yol boyunca uzanan yerleşmelerde yapılar çizgisel bir hat oluşturur. Bu tür yerleşme dokusuna çizgisel yerleşme denir.
- D. Dairesel Yerleşme:** Düz arazilerde kurulan, yapıların daireysel bir doku oluşturduğu yerleşmelerdir.
- E. Kıyı Boyu Yerleşme:** Yerleşmenin deniz ya da göl kıyıları boyunca gelişme gösterdiği doku türüdür.

Doğal ortam şartları ile yerleşme dokuları arasında sıkı bir ilişki vardır. Bununla birlikte ekonomik faaliyetler ve ulaşım gibi beşerî özellikler de yerleşmelerin dokuları üzerinde etkili olabilmektedir.

1. Aşağıda yer alan görsellerdeki yerleşmelerin dokusunu yönergedeki sınıflandırmadan yararlanarak belirleyiniz.

2. Yukarıdaki görsellerdeki yerleşmelerin dokusu üzerinde etkili olan coğrafi faktörleri açıklayınız.

- A. _____
- B. _____
- C. _____
- D. _____
- E. _____

Etkinlik İsmi	YERLEŞME TİPLERİ	🕒 10 dk
Amacı	Yerleşme tiplerini ayırt edebilme.	👤 Bireysel

Yönerge Aşağıdaki metinden yararlanarak soruları cevaplayınız.

Yerleşme tiplerinin belirlenmesi ve sınıflandırılmasında ülkeler arasında farklılık olmakla birlikte yerleşme tiplerini genel olarak kır ve şehir yerleşmeleri olarak ikiye ayırır. Kır yerleşmeleri; köyaltı ve köy yerleşmeleri şeklinde sınıflandırılır. Şehir yerleşmelerini ise şehirler ve metropoller olarak iki grupta sınıflamak mümkündür. Yerleşme tiplerinin oluşum ve gelişiminde doğal ortam şartları ve beşerî ekonomik özellikler belirleyici rol oynar. Tiplerine göre yerleşmeler:

A. Köyaltı Yerleşmeleri: Köye bağlı olan bu yerleşmeler genellikle tek ev veya birkaç evden oluşur. Temel ekonomik faaliyet tarım ve hayvancılıktır. Bu yerleşme tiplerine ABD ve İngiltere’de çiftlikler ve Türkiye’de mezra, yayla ve obalar örnektir.

B. Köyler: Köylerin nüfus miktarları ülkeden ülkeye değişiklik gösterir. Türkiye ve Arjantin’de nüfusu 2000’in altında olan yerler köy sayılırken Hindistan’da 5000, Japonya’da 50.000, Çin’de 100.000 bin kişinin yaşadığı köyler yer alır. Köylerin ekonomik faaliyetleri genellikle tarım ve hayvancılıktır. Ayrıca su kenarlarında balıkçılık ve ormanlık alanlarda ormancılık faaliyetlerinin etkin olduğu köyler bulunur. Köy yerleşmelerini oluşturan evler genellikle yerel malzemelerden inşa edilir.

C. Şehir Yerleşmeleri: Sanayi, hizmet ve ticaret gibi ekonomik faaliyetlerin ön planda olduğu yerleşmelerdir. Ülkeler arasında farklılık göstermekle beraber şehirlerin nüfus miktarı 20.000 ile 1.000.000 arasında değişmektedir.

D. Metropol Şehirler: Şehirlerin büyüyerek birbirleri ile birleşmesi sonucunda metropol şehirler ortaya çıkmıştır. Metropolleri oluşturan şehirlerin nerede başlayıp nerede bittiği tam olarak anlaşılamaz. Metropol şehirlerin nüfusları 30 milyona kadar çıkmaktadır.

1. Yerleşme tiplerini; nüfus miktarı, eğitim, sağlık ve altyapı hizmetleri, ekonomik etkinlikler, bina katları ve evlerin yapımında kullanılan malzemeler açısından sınıflandırınız.

- A. _____
- B. _____
- C. _____
- D. _____

2. Köy ve şehir yerleşmelerinin oluşumu üzerinde etkili olan faktörleri yakın çevrenizi göz önünde bulundurarak açıklayınız.

2.ÜNİTE> Beşeri Sistemler

Kazanım 9.2.4: Türkiye'deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

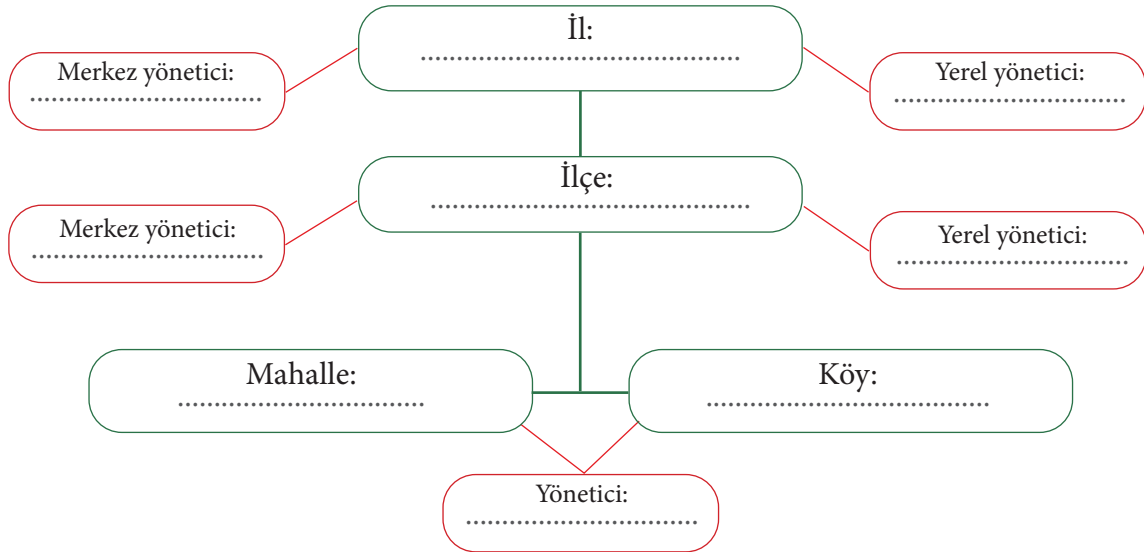
Etkinlik İsmi	YAŞADIĞIM YERİN İDARİ YAPISINI ANLIYORUM	🕒 20 dk
Amacı	Yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt edebilme.	👤 Bireysel

1. Yönerge **Aşağıdaki soruyu metinden yararlanarak cevaplayınız.****TÜRKİYE YERLEŞMELERİNDE İDARİ YAPI**

Türkiye'de kamusal ve sosyal hizmetleri sağlayabilmek, yapılan hizmetleri organize edebilmek için yerleşim birimlerinin idari statüsü belli bir düzene göre örgütlenmiştir. Yerleşmelerin idari birimleri, merkezi yönetim ve yerel (mahallî) yönetim olarak ikiye ayrılır. Buna göre taşradaki yerleşme birimleri idari olarak il, ilçe, mahalle veya köy adı altında yönetilir. İl, merkez yönetimin taşra teşkilatı olarak yapılanmıştır ve vali tarafından yönetilir. İlin bir alt kademesi olan ilçeler ise kaymakam tarafından yönetilir. Mahalle ve köyler muhtar tarafından yönetilir. Vali ve kaymakam merkezden atanırken muhtar seçimle iş başına gelir.

Yerel yönetimler, yerleşim yerindeki seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan yönetim birimleridir. Yerel yönetimler belediyeler ve köylerdir. Türkiye'de iki tür belediye vardır. Bunlar, belediye ve büyükşehir belediyesidir. Türkiye'de nüfusu 750.000'den fazla olan iller büyükşehir belediyesi olarak nitelenir. Büyükşehir belediyelerinde yetki alanı ilin tamamını kapsamaktadır. Belediyeler; il, ilçe ve belde belediyeleri olarak kademendirilir.

1. Yaşadığınız yerleşmenin idari yapısını aşağıdaki şema üzerinde gösteriniz.

2. Yönerge

Valiliklerin ve belediyelerin görev ve yetkilerini güvenilir kaynaklardan araştırarak aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

1. Türkiye'de illerin yönetiminde hem vali hem de belediye başkanı bulunmasının avantaj ve dezavantajları nelerdir?

AVANTAJLAR
.....
.....
.....
.....
.....

DEZAVANTAJLAR
.....
.....
.....
.....
.....

Etkinlik İsmi	YERLEŞİM BİRİMLERİNİN İDARİ FONKSİYONLARI	🕒 40 dk
Amacı	Örnek yerleşmeler incelenerek Türkiye'nin idari yapısıyla ilgili genellemeler yapılabilme.	👤 Bireysel

1. Yönerge Aşağıdaki soruları verilen metni inceleyerek yanıtlayınız.

Türkiye'de yer alan bazı yerleşim birimlerinin idari yapısıyla ilgili bilgiler aşağıdaki gibidir. Yerleşim yerlerinin özelliklerinden hareketle soruları yanıtlayınız.

Hereke: 2012 yılına kadar 7 mahalleden oluşan bir kasabaydı. 2012 yılında çıkarılan büyükşehir yasası ile büyükşehirlerde kasaba yerleşimleri kaldırılmıştır. Bu yüzden Hereke, Kocaeli'nin Körfez ilçesine bağlı bir mahalleye dönüştürülmüştür.

Cumhuriyet Köyü: İstanbul Beykoz ilçesine bağlı bir köy iken 2012 yılında çıkarılan büyükşehir yasasıyla büyükşehirlerdeki köy yerleşmelerinin mahallelere dönüştürülmesinden dolayı Cumhuriyet köyü de Beykoz'a ait bir mahalle hâline gelmiştir.

Gümüşhane: Yaklaşık 165 bin nüfusa sahip olan Gümüşhane, 5 ilçe ve il merkezinden oluşmaktadır. Gümüşhane il sınırları içerisinde merkez ve ilçelere bağlı toplam 8 kasaba, 77 mahalle ve 318 köy bulunmaktadır. İl genel idaresinin başında vali yer alır. İlçelerde ise valinin hiyerarşik denetimi altında olan kaymakamlardır. Mahalle ve köyler ise seçimle iş başına gelen muhtarlar tarafından idare edilmektedir. Gümüşhanede yer alan yerel (mahallî) yönetim birimleri ise şunlardır: İl genelinin yerel yönetiminden il özel idaresi (başında vali bulunur) sorumludur. Merkezde il belediyesi yer alır. İl belediyesinin hizmet alanı sadece il merkezidir. İlçelerin ise yerel yönetimini ilçe belediyeleri sağlar. Kasabaların kendilerine ait belde belediyeleri yer almaktadır. Mahalle ve köylerin yerel yöneticileri ise muhtarlardır.

Eskişehir: Nüfusu 750.000'den fazla (888 bin) ve ekonomik gelişmişlik düzeyine göre büyükşehir statüsüne sahip olan 30 ilden biridir. İl sınırları içerisinde 14 ilçe ve bu ilçelere ait mahalleler yer almaktadır ve diğer büyükşehir olan iller gibi Eskişehir'de de kasaba ve köy idari birimleri yoktur. Eskişehir'de il genel idaresinin başında 81 ilde olduğu gibi vali yer alır. İdari yönetici ilçelerde kaymakam ve mahallerde ise muhtarlardır. İlde yer alan yerel (mahallî) yönetim birimleri ise şunlardır: Eskişehir'de bir büyükşehir il belediyesi yer alır ve bu belediyenin hizmet alanı tüm Eskişehir il sınırlarıdır. Ayrıca her ilçede bir büyükşehir ilçe belediyesi yer almaktadır. Mahalleler de ise muhtarlar yerel yönetimin başındadır.

- ①. 2012 yılında çıkarılan büyükşehir yasasıyla idari birimlerde hangi değişiklikler meydana gelmiştir?

- ②. Büyükşehir belediyesine sahip iller ile diğer iller arasındaki farklar nelerdir?

- ③. Metinde verilen örneklerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi veya hangilerine ulaşılabilir? İşaretleyiniz.

☐ Eskişehir'de köy yerleşmesi yoktur.

☐ Kocaeli büyükşehirdir.

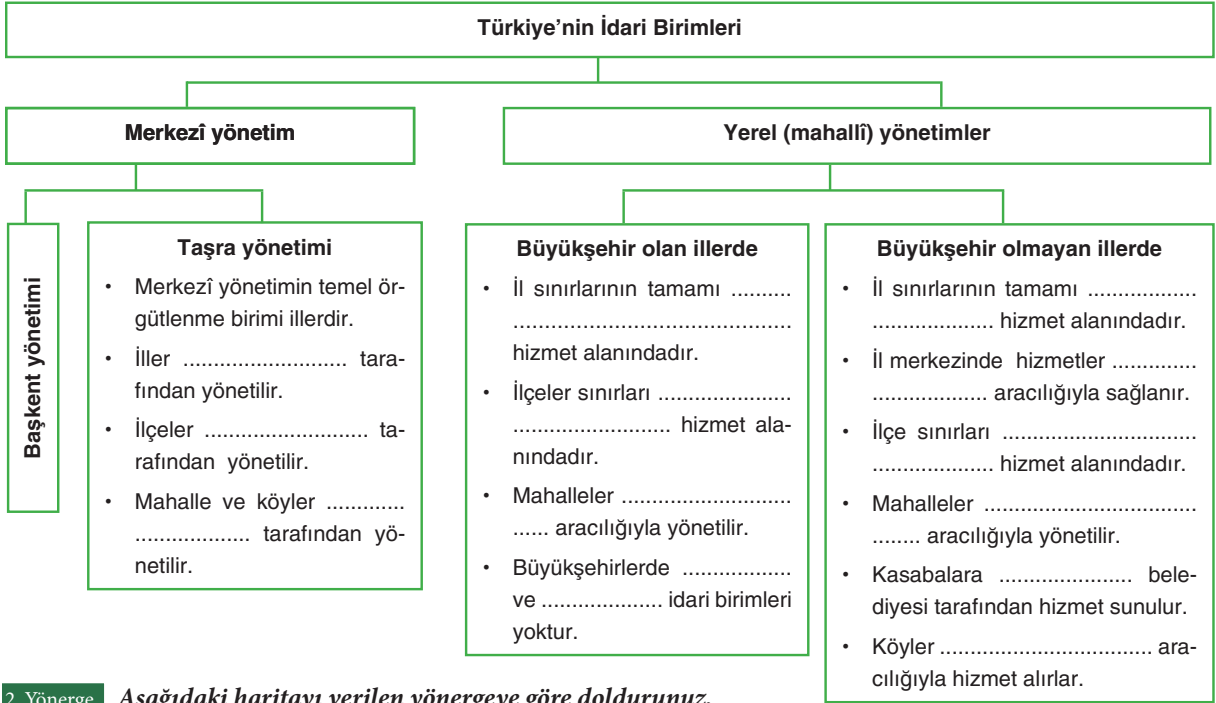
☐ Gümüşhane'de mahalle yoktur.

☐ İller en büyük idari yerleşmelerdir.

☐ 2012 yılından sonra köy sayısı artmıştır.

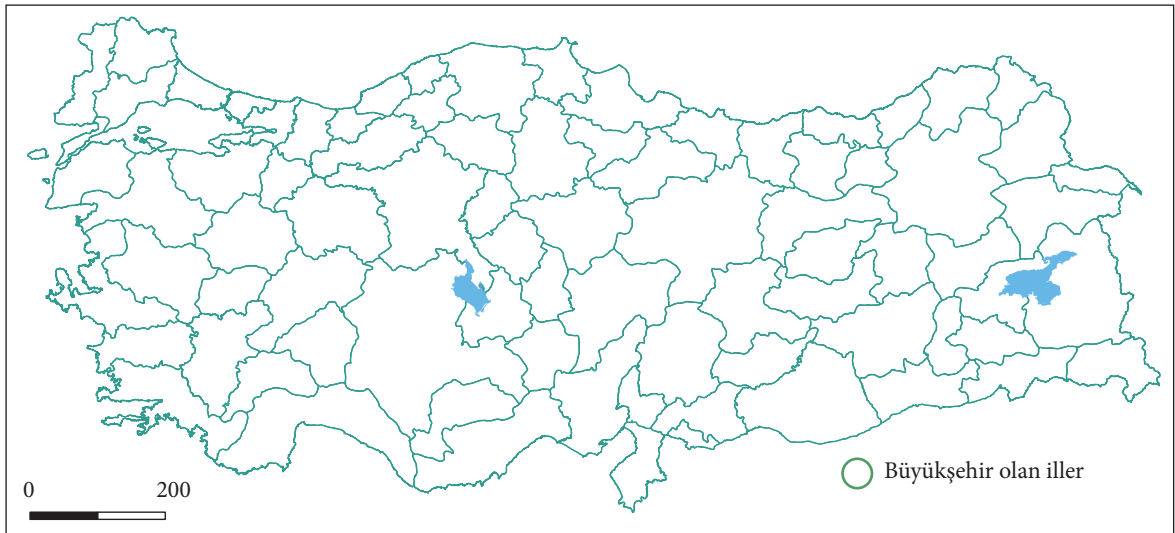
☐ Mahalleler en küçük idari birimlerdir.

4. Devletin kamu hizmetlerini her yere götürebilmesi için bazı idari fonksiyonlara sahip birimler oluşturulmuştur. Bu birimler merkezî yönetim ve yerel (mahallî) yönetim birimleridir. 1982 Anayasası'na göre iller hem merkezî yönetimin taşra örgütüdür hem de yerel yönetim birimidir. Aşağıda yer alan Türkiye'nin idari birimleri şemasını yandaki sayfada verilen metinden yararlanarak doldurunuz.

2. Yönerge Aşağıdaki haritayı verilen yönergeye göre doldurunuz.

- Türkiye'de toplam nüfusu 750.000'den fazla olan iller büyükşehir belediyesi statüsündedir. Türkiye'de 81 ilden 30'u büyükşehir belediyesine sahiptir.
- Türkiye İstatistik Kurumunun Genel Ağ bağlantısından (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>) illere ait nüfus miktarlarına bakarak büyükşehir olan ve büyükşehir olmayan illeri farklı renklere boyayınız. Belirlenen renkleri harita anahtarında belirtiniz.
- İllerin isimlerini ders kitabında yer alan Türkiye mülki idari haritasından yararlanarak harita üzerinde belirtiniz.

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

COĞRAFYA

9. SINIF

3. ÜNİTE

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

- 9.3.1 Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir.

3.ÜNİTE

Etkinlik No.	Kazanım No.	Etkinlik Adı	Sayfa No.
11	9.3.1	Bölge Sınırı Belirleme	31
12	9.3.1	Bölge ve Bölge Sınıflaması	33

3.ÜNİTE> Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler

Kazanım 9.3.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir.

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama, Harita Becerisi

Etkinlik İsmi	BÖLGE SINIRI BELİRLEME	⌚ 30 dk
Amacı	Bölge sınırlarının belirlenmesinde kullanılan kriterleri örnek üzerinden ayırt edebilme.	👤 Bireysel
Gerekli Materyaller: Renkli kalemler		

1. Yönerge

*Aşağıdaki soruyu bölge kavramını göz önüne alarak cevaplayınız.***BÖLGE KAVRAMI**

Yeryüzünün doğal veya beşerî unsurlar bakımından kendi içinde benzerlik gösteren parçalarına **bölge** adı verilir. Bölge şekilsel bölgeler ve işlevsel bölgeler olmak üzere iki gruba ayrılır. Sahip oldukları doğal ve beşerî özellikleriyle dünyanın diğer alanlarından ayrılan bölgelere **şekilsel bölge** denir.

1. Aşağıda uydu görüntüsü verilen yerin şekilsel bölgelerini ayırt ederek haritasını çiziniz ve lejanta belirtiniz.

Yerleşme
bölgesiTarım
bölgesiDağlık
bölge

2. Yönerge

Aşağıdaki soruları 1. yönergede çizdiğiniz haritadan yararlanarak cevaplayınız.

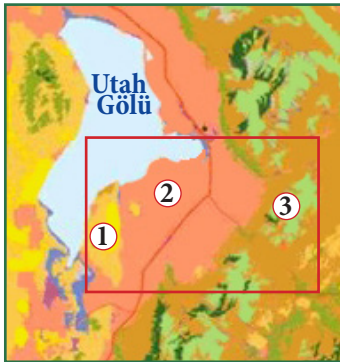
1. Haritada bölge sınırları çizilerek gösterilen coğrafi unsurların hangi şekilsel bölge kriterine göre çizildiğini işaret (✓) koyarak gösteriniz.

	Coğrafi Unsur	Şekilsel Bölge Türü	Doğal Şekilsel Bölge	Beşerî Şekilsel Bölge
1	Göl	Hidrolojik özelliklerine göre		
2	Yerleşme	Yerleşim özelliklerine göre		
3	Tarım alanı	Tarımsal özelliklerine göre		
4	Dağlık bölge	Yeryüzü şekillerine göre		

2. Mekânsal yapıyı, mekân üzerindeki sosyal ve ekonomik işleyişi daha iyi organize edebilmek, hizmetleri yürütebilmek amacıyla oluşturulan bölgeler işlevsel bölge olarak adlandırılır.

Buna göre çizdiğiniz haritayı işlevsel bölge kriterlerini dikkate alarak çizseydiniz hangi farklılıklar ortaya çıkardı?

3. Aşağıda yer alan bitki örtüsü haritasında numaralarla gösterilen bitki türlerinin 1. yönergede çizdiğiniz haritadaki hangi bölge sınırının içinde kaldığını yazınız.

- Yönerge 1'de çizilen harita sınırı
- Doğal bitki örtüsünün tahrip edildiği alanlar
- Step
- Çalı
- Geniş yapraklı orman
- Alpin çayır

1. _____
2. _____
3. _____

3.ÜNİTE > Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler

9.3.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özelliklerini ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

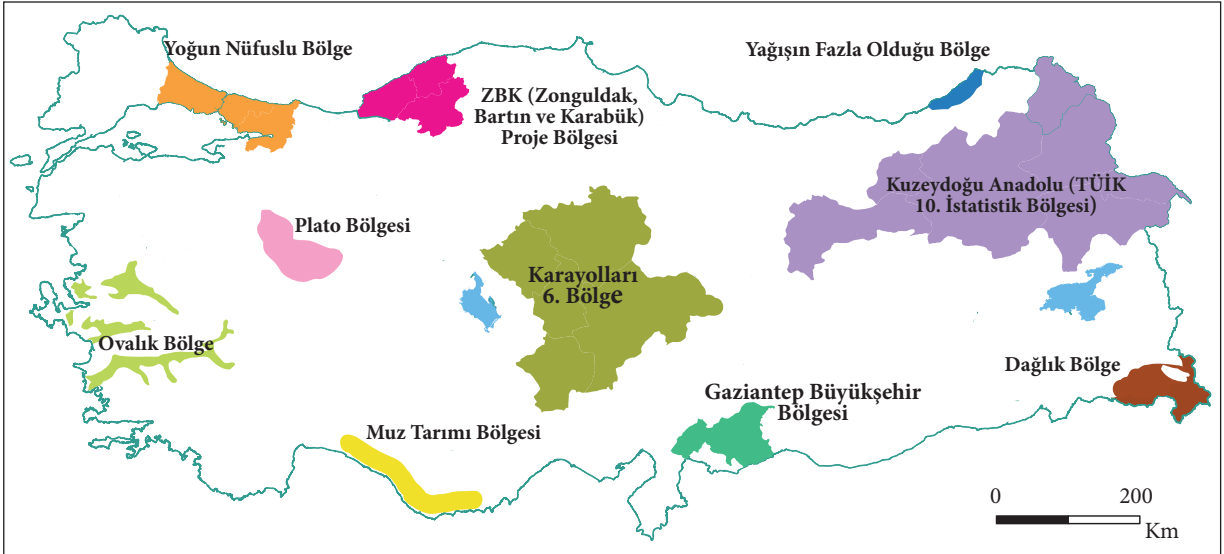
Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama, Harita Becerisi

Etkinlik İsmi	BÖLGE VE BÖLGE SINIFLAMASI	🕒 25 dk
Amacı	Türkiye'de yer alan bazı bölge örnekleri üzerinden bölge kavramının ve ayrımının farkına varabilme.	👤 Bireysel

Yönerge

Aşağıdaki metni okuyup, haritayı inceleyip soruları cevaplayınız.

Sahip olduğu doğal ve beşerî unsurlar bakımından benzerlik gösteren ve belli sınırlara sahip olan yeryüzü parçalarına veya mekân birimlerine **bölge** adı verilir. Yeryüzünde birçok farklı bölge tanımlanmış veya oluşturulmuştur. Bölgeler, şekilsel ve işlevsel olmak üzere iki kategoride sınıflandırılır. Sahip oldukları doğal (bitki, toprak vb.) ve beşerî (kültür, madencilik vb.) özellikleriyle dünyanın veya ülkelerin diğer alanlarından ayrılan bölgelere **şekilsel bölge** adı verilir. Mekânsal yapıyı ve mekân üzerindeki ekonomik ve kültürel işleyişi daha iyi organize edebilmek amacıyla istemli bir şekilde oluşturulan bölgelere **işlevsel bölge** adı verilir.

1. Haritada gösterilen bölge örneklerini türlerine göre hangi bölge sınıfında yer aldığını harita üzerine yazınız..
2. İşlevsel ve şekilsel bölgeleri birbirinden ayıran farklar nelerdir? Metinden ve haritalardan yola çıkarak yorumlayınız.
3. Harita incelendiğinde bölge belirlemede hangi kriterler kullanılmıştır?
4. Haritada verilen bölgelerin belirlenmesinde kullanılan kriterler göz önünde bulundurulduğunda hangilerinin değişimi çok uzun süreçler sonucunda gerçekleşir?

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

COĞRAFYA

9. SINIF

4. ÜNİTE

ÇEVRE VE TOPLUM

- 9.4.1. İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir.

4.ÜNİTE

Etkinlik No.	Kazanım No.	Etkinlik Adı	Sayfa No.
13	9.4.1	Doğayı Nasıl Şekillendiriyoruz ?	37
14	9.4.1	Doğal Çevrenin Kullanımı	39

4.ÜNİTE > Çevre ve Toplum

9.4.1. İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama

Etkinlik İsmi	DOĞAYI NASIL ŞEKİLLENDİRİYORUZ?	🕒 25 dk
Amacı	Uydu fotoğraflarından hareketle insanların doğayı kullanma biçimlerini kavrayabilme.	👤 Bireysel

Yönerge

Aşağıdaki metni okuyup görselleri inceleyerek soruları cevaplayınız.

Aşağıdaki görseller NASA astronotları tarafından çekilmiş uydu fotoğraflarıdır. Fotoğraflarda insanların doğayı kullanma biçimlerine ait örnekler yer almaktadır.

Palmiye Adası ve Dünya Adaları: Yukarıdaki uydu fotoğrafında Birleşik Arap Emirlikleri'nin Dubai sahilinde palmiye ağacı ve dünya haritasından esinlenilerek denizin doldurulmasıyla inşa edilen yapay adalar yer almaktadır. Bu yapılar üzerinde; konut, iş yeri, alışveriş merkezleri, oteller, eğlence merkezleri, sinemalar ve spor merkezleri kurulmuştur.

Kansai Havalimanı: Japonya'nın Osaka Körfezi'nde yer alan Kansai Havalimanı deniz doldurulmasıyla inşa edilen tamamen yapay bir ada üzerinde kurulmuş ilk havalimanıdır. Aynı yöntemle 2016 yılında Türkiye'de Ordu-Giresun Havalimanı yapılmıştır. Kansai Havalimanı Osaka, Kobe ve Kyoto şehirlerine hizmet veren büyük bir havalimanıdır. 1994 yılında hizmete giren ve açılışından dört ay sonra meydana gelen 6,7 büyüklüğündeki depremi çok küçük hasarla atlatan havalimanı deprem sonrasında yardım çalışmaları için önemli bir merkez olmuştur.

Asvan Barajı: Tarımsal sulama, taşkınları önleme ve elektrik enerjisi üretmek amacıyla 1970 yılında inşa edilen ve uzun yıllar boyunca dünyanın en büyük barajı ünvanına sahip Asvan Barajı Mısır'da Nil Nehri üzerinde yer alır. Faaliyete geçtiği ilk yıllarda Mısır'ın enerji ihtiyacının yarısını karşılamaktaydı. Bugün artan enerji ihtiyacı ile bu oran yaklaşık %15 civarındadır. Barajın inşasıyla Nasır Gölü'nün suları altında kalacak olan dört arkeolojik alan göl etrafında başka bir alana taşınmıştır.

Hachiro Gölü'nde Tarım Adası: Japonya'da yer alan Hachiro Gölü üzerinde 1957 yılında pirinç üretimini artırmak ve gıda kıtlığını engellemek amacıyla tarım projesi başlatılmıştır. Mühendisler ihtiyaç fazlası suyu denize pompalamışlar ve göl tabanından çamur çekerek pirinç tarımına uygun alanlar elde etmişlerdir. Bu tarım alanlarında çiftçilik yapmak için gelen yaklaşık 500 çiftçi aile Ogata köyünün kurulmasını sağlamıştır. Proje başlamadan önce Japonya'nın alansal olarak en büyük 2. gölü olan Hachiro tarım projesi tamamlandığında Japonya'nın 18. büyük gölü hâline gelmiştir.

Nunez de Balboa Elektrik Santrali: 2019 yılında İspanya'nın batısında yer alan Usagre kasabasında 10 km² alanda yaklaşık 1,4 milyondan fazla Güneş panelinden oluşan Avrupa'nın en büyük fotovoltaik tesisi kurulmuştur. Bu tesiste üretilen enerji yılda 250.000 bin kişinin ihtiyacını karşılamaktadır. Ayrıca bu tesis temiz ve sürdürülebilir enerji üretme planının bir parçasıdır. Öyle ki bu temiz enerji santrali yıllık 215 bin ton karbondioksitin atmosfere gönderilmesini engellemektedir.

Butte Madeni: 19. yüzyılın sonlarına kadar yeryüzünün "en zengin tepesi" olarak adlandırılan Butte; altın, gümüş ve bakır minarellerinin bol olduğu bir bölgedir. İhtiyaçlar arttıkça maden alanı zamanla genişlerken işlevini tamamlamış eski maden çukurundaki suyun derinliği yaklaşık 300 metreye ulaşmıştır.

- ① İnsanların doğal çevreyi biçimlendirmesinde teknolojinin etkilerini açıklayınız.

- ② İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimleri üzerinde etkili olan faktörler nelerdir? Açıklayınız.

- ③ Verilen örneklerde insanların doğal ortamlardan (atmosfer, biyosfer, litosfer ve hidrosfer) hangilerini şekillendirdiğini sınıflandırarak belirtiniz.

- ④ Görseller ve görsel açıklamalarından yola çıkarak aşağıdaki genellemelerden hangilerine ulaşılabilir? İşaretleyiniz.

☐ İnsanların doğal ortamda yaptıkları değişikliklerin temelinde ekonomik kaygı vardır.	☐ Yeryüzü şekilleri doğal ortamın biçimlendirilmesinde önemli bir faktördür.
☐ İnsanların doğal ortamı kullanmaları her zaman olumsuz sonuçlar getirir.	☐ Aynı amaç için farklı yöntemler kullanılarak doğal ortam şekillendirilir.
☐ Doğal çevre şekillendirilirken ülkeler birbirinden etkilenmişlerdir.	☐ İnsan faaliyetleri sonucunda doğal ortamlarda alansal değişiklikler meydana gelebilir.

4.ÜNİTE > Çevre ve Toplum

9.4.1. İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir.

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama ve Coğrafi Gözlem

Etkinlik İsmi	DOĞAL ÇEVRENİN KULLANIMI	🕒 25 dk
Amacı	İnsanların yeryüzündeki doğal çevre kullanımına ait örnekleri inceleme.	👤 Bireysel

Yönerge

Aşağıdaki soruları metin ve görselleri inceleyerek cevaplayınız.

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için doğadan yararlanır. Nüfus artışı ile birlikte ihtiyaçların artması doğal çevrenin daha fazla kullanımına yol açmıştır. İnsanlar beşerî ve ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmek için doğal çevreyi etkilemiş ve şekillendirmiştir. Yerleşme, tarım, ulaşım, madencilik ve enerji üretimi gibi faaliyetler atmosfer, yer şekilleri, hidrografi ve biyosferin değiştirilerek kullanımına yol açmıştır.

Sayfada doğal çevrenin kullanım örneklerine yer verilmiştir.

Görsel 1: Maden ocağı - Brezilya**Görsel 2: Ordu-Giresun Havalimanı - Türkiye****Görsel 3: Mu Cang Chai Taraçaları - Vietnam****Görsel 4: Ram Vadisi Çölü - Ürdün****Görsel 5: Elbe Nehri Kanalı - Almanya**

1. Yönergede verilen doğal çevre kullanımı ile ilgili örnekleri inceleyerek aşağıdaki tabloya kullanım amacını yazınız ve kullanılan doğal unsuru işaretleyiniz (✓).

Görsel	Kullanım amacı	Kullanılan veya etkilenen doğal unsur			
		Atmosfer	Litosfer	Hidrosfer	Biyosfer
1					
2					
3					
4					
5					

2. 2 numaralı görselde yer alan Ordu-Giresun Havalimanı'nın deniz doldurularak kurulmasının nedenini açıklayınız?

3. 3 numaralı görselde yer alan tarım alanında taraçaların oluşturulmasının nedenini açıklayınız?

4. Günümüzde doğal çevredeki değişimlerin artmasının nedenleri nelerdir? Açıklayınız.

5. Yaşadığınız yerdeki doğal çevrenin kullanımı ile ilgili örnekler veriniz.

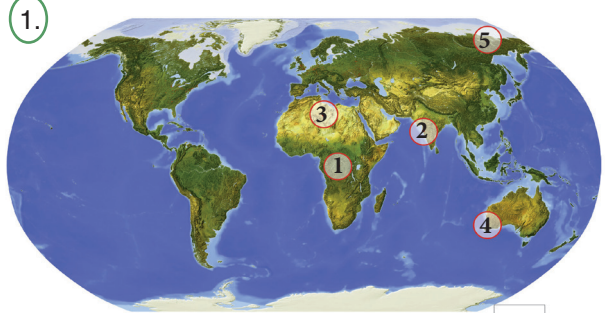
Etkinlik No.: 1

1. Muz, sıcaklığın yıl içerisinde 0°C 'nin altına düşmediği ve uzun süre 30°C üzerinde sıcaklık isteyen bir bitkidir.
2. Muz yıl boyunca yüksek sıcaklık isteyen bir bitkidir. Muz bitkisinin Türkiye'nin en güneyinde yer alan alanlarda yetiştirilmesi enlem etkisiyle açıklanabilir. Ayrıca Türkiye'nin Güneydoğu kesiminde muz tarımının yapılamaması bu alanlarda karasallıktan dolayı muz bitkisinin istediği sıcaklık koşullarının oluşmamasından kaynaklanmaktadır.
3. Çay, yıl içerisinde sıcaklığın $-6,7^{\circ}\text{C}$ 'nin altına düşmediği alanlarda yetişir ve 30°C 'nin üzerindeki sıcaklıklardan olumsuz etkilenir.
4. Elma ağaçlarının tüm Türkiye'de yetişebilmesi elma ağaçlarının yıl içerisinde oluşan düşük sıcaklıklara dayanıklı bir bitki olduğunu gösterir.
5. Ceviz ağacının I numaralı alanda yetişmemesi yıl içerisinde sıcaklığın $-23,3^{\circ}\text{C}$ 'nin altına düşen sıcaklıklardan olumsuz etkilendiğini gösterir. II numaralı alanda yetişebilmesi ise yıl içerisinde $23,3^{\circ}\text{C}$ 'ye kadar olan sıcaklıklara dayanıklı olduğunu gösterir.

Etkinlik No.: 2

1. Atmosfer yerden yansıyan ışınlarla alttan itibaren ısınır. Troposferde deniz seviyesinden yükseldikçe sıcaklık azalır. Dağın yüksek seviyelerinde sıcaklık 0°C altında olduğu için kar yağışı görülmektedir.
2. İleri sürülen düşünce doğru değildir. Yüksek yerlerde atmosfer basıncı düşer ve hava seyrelir. Hava içindeki oksijen molekülleri de seyrekleşir. Aynı miktarda oksijen için çok daha sık ve daha derin soluk almamız gerekir.
3. Yüksek kesimlerde atmosfer içindeki nem oranı azdır. Bu nedenle gece gündüz arasındaki sıcaklık farkı fazladır.
4. Dağların yüksek kesimlerinde hava basıncı düşük olduğu için oksijen seyrekleşir. Oksijen yetersizliği nedeniyle (solunum sayısı, solunum derinliği ve kalp atım hızı artar; idrar atılımı artarak kandaki alyuvarlar yoğunlaşır) kişi bu ortama uyum sağlayamayarak "akut dağ hastalığı" belirtileri gösterebilir. Bu durumdaki dağcılar hava basıncının daha yüksek olduğu alçak seviyelere inmeleri gerekir.

Etkinlik No.: 3

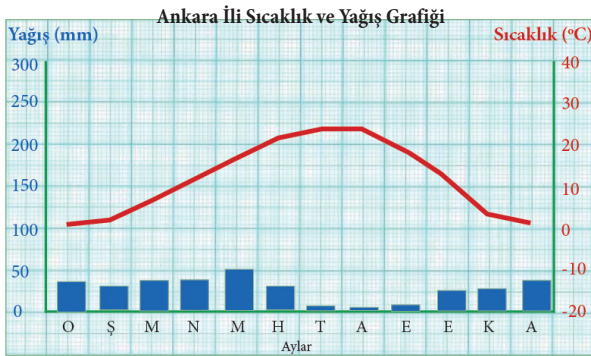
1. Ekvatorial: Sıcak bir iklimdir ve yıllık sıcaklık farkı azdır. Yıllık toplam yağış miktarı fazla olup yağış yıl içine düzenli dağılır. Ekvator'a yakın konumda olduğu için sıcaklık yıl boyunca fazladır ve alçak basınç koşullarına bağlı olarak yıl boyu yağış alır.
2. Muson: Sıcaklık ortalaması 30°C civarında olup yıllık sıcaklık farkı azdır. Yıllık yağış miktarı 2000 mm üzerindedir ve yağış yıl içine düzenli dağılmaz. Merkez Güneydoğu Asya'da yer aldığı için iklimin oluşmasında muson rüzgarları etkili olmuştur.
3. Çöl: Sıcaklık ortalaması 20°C üzerinde olup günlük sıcaklık farkı fazladır. Yıllık toplam yağış miktarı 50 mm 'nin altında olup yağış yıl içine düzenli dağılmamıştır. 30° dinamik yüksek basınç alanı üzerindeki konumu çölün oluşumunda etkili olmuştur. 4. Akdeniz: Sıcaklık ortalaması 15°C ile 25°C arasındadır, yıllık sıcaklık farkı ise 10°C civarındadır. Yağışların önemli bir miktarı kış mevsiminde düşer. 30° ile 40° kuzey ve güney enlemleri üzerinde kıyıda yer alması iklimin oluşumu üzerinde etkilidir. 5. Tundra: Sıcaklık ortalaması, 0°C 'nin altında olup yıllık ve günlük sıcaklık farkı oldukça yüksektir. Yağışlar, sıcaklığın arttığı dönemde görülür. Kutba yakın konumda olması bu soğuk iklimin ortaya çıkmasında etkilidir.
3. Tundra: 5
Maki: 4
4. Bu dönem sıcak ve yağışın fazla olduğu bir mevsimdir. Bu nedenle terletmeyen, nefes alabilen ve su geçirmezliği yüksek özelliğe sahip kıyafetler tercih edilmelidir.
5. Güneş enerjisi panelleri 3 numaralı merkeze kurulmalıdır. Güneş ışınlarının dik ve dike yakın açılarla geldiği, bulutluluk oranının (yağış az) az olduğu bu yerde Güneş enerjisi potansiyeli yüksektir.

Etkinlik No.: 4

1. Haritada belirtilen yerlerden I numaralı kıyılarda Labrador Soğuk Su Akıntısı, II numaralı kıyılarda Gulf Stream Sıcak Su Akıntısı etkili olmaktadır. Ayrıca II numaralı kısımda etkili olan sürekli rüzgârlardan batı rüzgârları, okyanus üzerinden karalara doğru estiğinden bu alanların yıl boyunca yağışlı olmasını sağlar. Sonuç olarak soğuk su akıntısının etkisiyle I numaralı alanda soğuk iklimlerden sert karasal iklim görülmektedir. Sıcak su akıntıları ve batı rüzgârlarının etkisiyle II numaralı alanda ılıman iklimlerden olan okyanusal iklim görülmektedir.
2. Dünya'nın günlük hareketi sonucunda 30° enlemleri civarında yıl boyunca görülen dinamik yüksek basınç alanı oluşmaktadır. Bu basınç kuşağı 30° enlemleri civarında yer alan bazı bölgelerde çöl ikliminin hâkim olmasına neden olmaktadır. Ancak Güney ve Güneydoğu Asya'da etkili olan muson rüzgârları bu alanlara özellikle yaz aylarında bol yağış bırakmaktadır. Bu durum bu alanlarda yazları bol yağışlı ve ılıman bir iklim olan muson ikliminin hâkim olmasını sağlamıştır.
3. Mısır ve Libya kıyılarına Sahra Çölü'nden esen; sıcak, kuru ve kumlu bir rüzgâr olan hamsin Akdeniz ikliminin bu alanlarda etkili olmasını engellemiştir.
4. III numara ile gösterilen alanda beş farklı iklimin görülmesinin nedenleri arasında
 - Sıcak ve soğuk su akıntıları
 - Yükselti farklılıkları
 - Denize göre konum
 - Nem faktörü etkili olmuştur.

Etkinlik No.: 5

Çalışma örneği olarak Ankara sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

İlin iklim tipi: Step

İklim tipinin tanımı: Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk

En çok yağış alan mevsim: İlkbahar

Yıllık sıcaklık ortalaması: 12 °C

Yıllık yağış toplamı: 388 mm

Ölçüm periyodundaki en yüksek sıcaklık: 41 °C

Ölçüm periyodundaki en düşük sıcaklık: 24,9 °C

Doğal bitki örtüsü: Bozkır

Etkinlik No.: 6

1. Haritada belirtilen yerlerden I numaralı kıyılarda Labrador Soğuk Su Akıntısı, II numaralı kıyılarda Gulf Stream Sıcak Su Akıntısı etkili olmaktadır. Ayrıca II numaralı kısımda etkili olan sürekli rüzgârlardan batı rüzgârları, okyanus üzerinden karalara doğru estiğinden bu alanların yıl boyunca yağışlı olmasını sağlar. Sonuç olarak soğuk su akıntısının etkisiyle I numaralı alanda soğuk iklimlerden sert karasal iklim görülmektedir. Sıcak su akıntıları ve batı rüzgârlarının etkisiyle II numaralı alanda ılıman iklimlerden olan okyanusal iklim görülmektedir.
2. Grafikler incelendiğinde her mevsim yağışlı olan 5 ve 6 numaralı merkezlerin yağış rejimleri düzenlidir.
3. Kış aylarında ortalama sıcaklık değerleri 0 °C civarı veya 0 °C altında olan yerlerde bitkiler için don olayı riski yüksektir. Grafikler incelendiğinde 1, 2 ve 3 numaralı alanlarda bitkiler için don olayının yaşanması muhtemeldir.
4. Yıllık yağış miktarı buharlaşma miktarından yüksek olan alanlarda bitkiler için su yönetimi önem arz eder. Grafikler incelendiğinde;
 - 1 numaralı alanda yıllık yağış 700 mm, yıllık buharlaşma 1000- 1200 mm arasında,
 - 2 numaralı alanda yıllık yağış 700 mm, yıllık buharlaşma 1000- 1200 mm arasında,
 - 3 numaralı alanda yıllık yağış 340 mm, yıllık buharlaşma 900-950 mm arasında
 olduğu için su yönetimi kritik önem arz etmektedir.
5. 1 numaralı grafiğin yer aldığı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması yaklaşık 2 °C civarında ve 4 numaralı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması 10 °C civarındadır. Bu iki merkez yaklaşık aynı enlem üzerinde olmasına rağmen ocak ayı sıcaklık derecelerindeki belirgin farklılıklar karasallık ve denizellik ile yükselti faktöründen kaynaklanmaktadır.
6. 2 numaralı grafiğin yer aldığı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması yaklaşık 7 °C civarında ve 5 numaralı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması -9 °C civarındadır. 2 numaralı merkez daha kuzeyde yer almasına rağmen ocak ayı sıcaklık derecesinin 5 numaralı merkeze göre daha yüksek olması iki merkezin yükselti farklılıkları ile denizellik-karasallık özelliği ile açıklanabilir.

Etkinlik No.: 7

1. Görsel sırasına göre (soldan sağa); B-C-A-E-D.
2. A. Yer şekillerinin sade olması
B. Yer şekillerinin engebeli olması
C. Yerleşmenin yol boyunca uzanması
D. Yerleşmenin bir merkez etrafında dairesel olarak gelişmesi
E. Yerleşmenin kıyı boyunca uzanması

Etkinlik No.: 8

1. A. Köyaltı yerleşmelerinde nüfus az, eğitim, sağlık ve altyapı hizmetleri gelişmemiştir. Bu tür yerleşmelerde meskenler genellikle çevredeki yerel malzemeler kullanılarak inşa edilir.

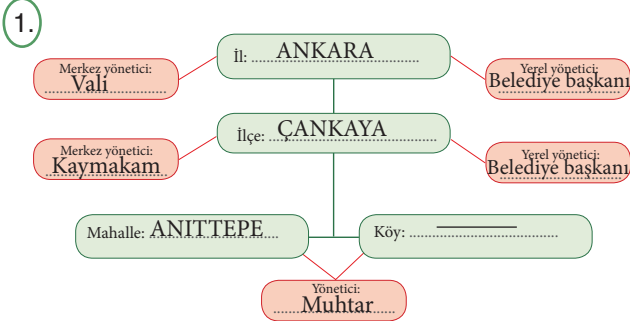
B. Köylerde temel ekonomik faaliyet tarım ve hayvancılıktır. Köylerde meskenler yerel malzemelerden inşa edilir. Köylerde eğitim, sağlık ve altyapı hizmetleri gelişmemiştir.

C. Şehirlerde çok çeşitli ekonomik faaliyet alanı bulunmaktadır. Evlerin yapımında modern malzemeler kullanılır. Şehirlerde eğitim, sağlık ve altyapı hizmetleri gelişmiştir.

D. Metropollerin nüfusları çok fazladır. Metropol şehirlerde modern malzemelerden inşa edilmiş çok katlı binalar yer alır. Eğitim, altyapı ve sağlık hizmetleri son derece gelişmiştir.

Etkinlik No.: 9

1. Yönerge

2. Yönerge

1. AVANTAJLAR:

- Ülkemizin bölünmez bütünlüğünün sağlanmasına katkı sağlar.
- Şehir yönetimi ile ilgili hizmetler iş bölümüyle yapılır.

DEZAVANTAJLAR:

- Bazı sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde yetki karmaşası yaşanabilir.

Etkinlik No.: 10

1. Büyükşehirlerde yer alan köy ve kasabalar mahallelere dönüştürülmüştür.

2. Büyükşehir belediyesine sahip olan illerde büyükşehir belediyesinin hizmet alanı tüm il sınırlarıdır. Büyükşehir statüsünde olmayan illerde il belediyesinin hizmet sınırı sadece il merkezidir. Ayrıca bu illerde köy ve kasaba yerleşmelerine rastlanırken büyükşehirlerde bu idari birimler kaldırılmıştır.

3. ☒ Eskişehir'de köy yerleşmesi yoktur.

☒ Kocaeli büyükşehirdir.

☒ Gümüşhane'de mahalle yoktur.

☒ İller en büyük idari yerleşmelerdir.

☒ 2012 yılından sonra köy sayısı artmıştır.

☒ Mahalleler en küçük idari birimlerdir.

4.

Taşra yönetimi

- Merkezi yönetimin temel örgütlenme birimi illerdir.
- İller **..valiler..** tarafından yönetilir.
- İlçeler **..kaymakamlar..** tarafından yönetilir.
- Mahalle ve köyler **..muhtarlar..** tarafından yönetilir.

Büyükşehir olan illerde

- İl sınırlarının tamamı **..büyükşehir belediyesi..** hizmet alanıdır.
- İlçeler sınırları **..büyükşehir ilçe belediyesi..** hizmet alanıdır.
- Mahalleler **..muhtarlar..** aracılığıyla yönetilir.
- Büyükşehirlerde **..köy..** ve **..kasaba..** idari birimleri yoktur.

Büyükşehir olmayan illerde

- İl sınırlarının tamamı **..il özel idarelerinin..** hizmet alanıdır.
- İl merkezinde hizmetler **..il belediyeleri..** aracılığıyla sağlanır.
- İlçe sınırları **..ilçe belediyeleri..** hizmet alanıdır.
- Mahalleler **..muhtarlar..** aracılığıyla yönetilir.
- Kasabalara **..belde..** belediyesi tarafından hizmet sunulur.
- Köyler **..muhtarlar..** aracılığıyla hizmet alırlar.

Etkinlik No.: 11

1. Yönerge

1. Uydu görüntüsündeki farklı şekilsel bölge sınırları takip edilerek harita çizilir.

2. Yönerge

1.	Doğal Şekilsel Bölge	Beşerî Şekilsel Bölge
1	✓	
2		✓
3		✓
4	✓	

2. Harita amaca bağlı olarak yönetim ve hizmet birimleri-ne göre çizilirdi. Bölge sınırı doğal veya beşerî kriterlere göre belirlenmek zorunda olmazdı.

3. 1. Dağlık bölge
2. Tarım bölgesi
3. Dağlık bölge

Etkinlik No.: 12

1. Ovalık, dağlık, plato bölgeleri ile yağışın fazla olduğu bölge doğal şekilsel bölgelerdir. Muz tarımı bölgesi ve yoğun nüfuslu bölge beşerî şekilsel bölgelerdir. ZBK Proje Bölgesi, Karayolları 6. Bölge, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi ve Gaziantep Büyükşehir Bölgesi işlevsel bölgelerdir.
2. Şekilsel bölgeler; doğal ve beşerî süreçler sonucunda oluşan ve insanların çeşitli kriterlere göre tanımladığı bölgelerdir. İşlevsel bölgeler ise insanlar tarafından yönetim, hizmet veya projeleri sağlıklı ve etkili bir şekilde yürütmek için bilinçli bir şekilde oluşturulan bölgelerdir.
3. Yer şekilleri, iklim, nüfus, tarımsal faaliyetler ile yönetim, planlama ve hizmetler haritada verilen bölgelerin belirlenmesinde kullanılan kriterlerdendir.
4. Yer şekilleri, iklim, toprak ve bitki örtüsü gibi doğal şekilsel bölgeler uzun süreç sonucunda değişim gösterir. Bu yüzden haritada verilen dağlık bölge, ovalık bölge ve yağışın fazla olduğu bölgelerin değişimi için çok uzun zaman gerekir.

Etkinlik No.: 13

1. İnsanlık tarihiyle başlayan doğayı biçimlendirme faaliyetleri özellikle Sanayi Devrimi ile beraber üst seviyeye ulaşmıştır. Teknolojinin gelişimiyle insanlar devasa yapılar inşa etmişler ve büyük projeleri hayata geçirmeyi başarmışlardır. Son yıllarda Güneş enerji sistemlerinin gelişmesiyle geniş alanlar Güneş panelleriyle kaplanmaya başlanmıştır.
2. Geçtiğimiz iki yüzyıl boyunca dünya nüfusu çok hızlı bir şekilde artmıştır. Bu durum gıda, ulaşım ve enerjiye olan ihtiyacın artmasına neden olmuştur. Bu alanlarda üretimin artmasına yönelik faaliyetler hız kazanmıştır. Ayrıca son yıllarda eğlence ve turizm amaçlı projeler yapılmaya başlanmıştır.
3. Palmiye Adası, Kansai Havalimanı, Tarım Adası'nda; Hidrosfer (su küre), Nunez de Balboa Elektrik Santrali'nde; Biyosfer (canlı küre), Butte Madeni'nde; Litosfer (taş küre), Asvan Barajı'nda; hidrosfer ve litosfer şekillendirilmiştir.
4. ☒ İnsan faaliyetleri sonucunda doğal ortamlarda alansal değişimler meydana gelebilir.
- ☒ İnsanların doğal ortamı kullanmaları her zaman olumsuz sonuçlar getirir.
- ☒ Doğal çevre şekillendirilirken ülkeler birbirinden etkilenmişlerdir.
- ☒ Yeryüzü şekilleri doğal ortamın biçimlendirilmesinde önemli bir faktördür.
- ☒ İnsanların doğal ortamda yaptıkları değişikliklerin temelinde estetik kaygı vardır.
- ☒ Aynı amaç için farklı yöntemler kullanılarak doğal ortam şekillendirilir.

Etkinlik No.: 14

1.	Görsel	Kullanım amacı	Kullanılan veya etkilenen doğal unsur			
			Atm.	Lit.	Hid.	Biy.
1		Madencilik		✓		✓
2		Ulaşım			✓	
3		Tarım		✓		
4		Tarım			✓	
5		Ulaşım			✓	

2. Karadeniz kıyısında yer alan Ordu ve Giresun'un yer şekilleri dağlık ve engebeldir. Geniş ve düz bir alana ihtiyaç duyulan havaalanı için yer şekilleri elverişli olmadığı için havalimanı deniz doldurularak yapılmıştır.
3. Bölgenin dağlık ve engebeli olması buna karşılık tarım için düz alanlara ihtiyaç duyulduğundan taraçalar oluşturulmuştur.
4. Günümüzde doğal çevredeki değişimlerin artması üzerinde:
- nüfus artışı nedeniyle artan kaynak kullanımı
 - teknolojinin gelişmesi etkili olmuştur.
5. Öğrenciden yakın çevresinde gözlemlendiği doğal çevre kullanımı örnekleri vermesi beklenmektedir.

